

prima instanță: Judecătoria Cahul (jud: I. Gorlenco)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol)

Î N C H E I E R E

01 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Marina Dmitrova,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Marina Dmitrova
împotriva Consiliului raional Cahul, intervenienți accesorii Stepanida Echimenco,
Ministerul Finanțelor, Oficiul Cadastral Teritorial Cahul cu privire la încasarea
sumei cu titlu de recuperare a valorii bunurilor confiscate urmare a represiunilor
politice, prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 23 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t a ț ă :

La 22 iulie 2011, Marina Dmitrova a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Consiliului raional Cahul, intervenient accesoriu Oficiul Cadastral
Teritorial Cahul cu privire la obligarea achitării valorii bunurilor persoanelor
supuse represiunilor politice conform actului de evaluare efectuat de către Oficiul
Cadastral Teritorial Cahul, obligarea intervenientului accesoriu la efectuarea
valorii bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice, conform prețurilor de
piață și încasarea prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei și cheltuielile de
judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 26 decembrie 2011 în proces a fost
atrasă în calitate de intervenient accesoriu sora reclamantei, Stepanida Echimenco.

În motivarea acțiunii s-a invocat că în conformitate cu art. 1 al Convenție
Europene, înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub
jurisdicția lor, drepturile și libertățile definite în titlul Convenției.

A specificat că Convenția Europeană pentru Drepturile Omului ca instrument
internațional în domeniul dreptului omului, are ca scop protecția a unui larg spectru
de drepturi civile, luând forma unui tratat care din punct de vedere juridic este
obligatoriu pentru înaltele Părți și care instaurează un sistem de control al aplicării
drepturilor la nivel intern, prin care garantează dreptul oricărei persoane la
judecarea în mod echitabil. în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale.
pentru a se statua la drepturile și obligațiile cu caracter civil.

Reclamanta a menționat că temei întru adresarea în judecată cu cererea
respectivă a servit faptul că la cererea sa din data de 28 iunie 2010, înaintată către

Consiliul raional Cahul, privitor la recuperarea valorii bunurilor care au fost nelegitim confiscate în perioada represiunilor politice a anilor 1941, Consiliul raional Cahul a emis decizia din 22 septembrie 2010, pe care a primit în a treia decadă a lunii noiembrie 2010 și prin care i-a fost refuzat în satisfacerea cererii, motivând că a depus-o tardiv.

A relatat că pârâtul la emiterea deciziei nu a ținut cont de următoarele înscrisuri care au fost anexate la cererea din 28 iunie 2010 și anume: certificatul privind reabilitarea nr. 13-1038/90 din 13 ianuarie 1991, pe care reclamanta l-a ridicat la data de 29 iunie 2010 de la Serviciul Arhiva Cahul nr. 496; certificatul nr. E-934 din 13 ianuarie 1991 pe care reclamanta l-a ridicat la data de 29 iunie 2010 de la Serviciul Arhivă Cahul, prin care se confirmă faptul că, conform Decretului Prezidiului Sovietului Suprem al URSS din 16 ianuarie 1989 toți membrii familiei Bahcivandji inclusiv și reclamanta au fost reabilitați; certificatul și procesul-verbal din data de 18 februarie 1991 pe care reclamanta l-a ridicat la data de 29 iunie 2010 de la Serviciul Arhiva Cahul nr. 496 privind lista averii confiscate în anii 1920-1950 pe 2 file; declarația lui Nicolai Baragan, autentificată de Primăria com. Moscovei, raionul Cahul la data de 30 iunie 2010, prin care a confirmat represiunea reclamantei la data 13 iunie 1941 și precum că, în s. Moscovei a rămas avere cu drept de proprietate menționată în pct. 3; declarația lui Gheorghe Lupu, autentificată de Primăria com. Moscovei, raionul Cahul la data de 30 iunie 2010, prin care se confirmă represiunea reclamantei la data de 13 iunie 1941 și precum că, în s. Moscovei a rămas avere cu drept de proprietate menționată în pct. 3; declarația Aculinei Lupu, autentificată de Primăria comunei Moscovei, raionul Cahul la data de 30 iunie 2010, prin care se confirmă represiunea reclamantei la data de 13 iunie 1941 și precum că, în s. Moscovei a rămas avere cu drept de proprietate menționată în pct. 3.

Așadar, reclamanta a susținut că a fost supusă represiunilor politice la data de 13 iunie 1941, când nici nu a atins vârsta de 4 ani. Despre reabilitarea sa a aflat la data de 29 iunie 2010, când a ridicat de la Serviciul Arhivă Cahul, certificatul privind reabilitare cu nr. 13-1038/90 din 13 ianuarie 1991.

A mai învederat că Consiliul raional Cahul la emiterea deciziei din 22 septembrie 2010 nu a ținut cont nici de certificatul nr. 275 din data de 30 iunie 2010 eliberat de Primăria com. Moscovei, prin care se adeverește că averea confiscată la data de 13 iunie 1941 nu i-a fost restituită și nici compensație nu a primit.

Ulterior, avocatul Ștefan Demia a depus în interesele reclamantei Mariana Dmitrova cerere de concretizare a pretențiilor, solicitând încasarea de la Consiliul raional Cahul suma de 881 780 de lei, inclusiv pentru bunurile confiscate: casa de locuit din s. Moscovei, raionul Cahul în valoare de 112 020 de lei; vite mari - trei cai a câte 13 500 de lei, două vaci a câte 11 000 de lei; doi boi a câte 13 500 de lei; doi viței a câte 5 000 de lei; alte animale domestice - 40 de oi a câte 200 de lei; doi porci cu costul total de 5 400 de lei; păsări - 100 de găini cu costul total de 8 500 de lei, 20 găște cu costul total de 2 400 de lei; produse de viticultură și agricole - două butoaie de vin a câte 800 de lei, 1 000 litri de vin cu costul de 15 000 de lei, 20 tone de porumb cu costul 70 000 de lei, 1,5 tone de grâu cu costul de 4 200 de lei, 400 kg de făină cu costul de 1 860 de lei, 10 000 de tufe de viță de vie cu costul de 500 000 de lei; un plug cu costul de 2 000 de lei; mașina de cusut ZINGHER cu costul de 1 000 de lei; prejudiciul moral în mărime de 500 000 de lei.

În cadrul rejudecării cauzei Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco au depus cererea de perfectare și precizare a cererii de chemare în judecată, solicitând prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și recunoașterea dreptului de moștenitori legali după decesul tatălui, Radion Bahcivanji, decedat la 13 mai 1968, obligarea Consiliului raional Cahul să achite valoarea bunurilor conform actului de evaluare a OCT Cahul, încasarea prejudiciului moral în suma de 10 000 de lei (f.d. 169, vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 26 martie 2012, cererea de chemare în judecată depusă de Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco către Consiliul raional Cahul și Oficiul Cadastral Teritorial Cahul privind încasarea sumei cu titlu de recuperare a valorii bunurilor confiscate urmare a represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 94, 95-96 vol. I).

Prin decizie Colegiului civil al Curții de Apel Cahul din 13 noiembrie 2012 s-a admis cererea de apel declarată de către Marina Dmitrova, fiind casată hotărârea Judecătoriei Cahul din 26 martie 2012 cu restituirea cauzei spre rejudecare (f.d. 121-128, vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 24 iulie 2014, cererea de chemare în judecată depusă de Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco împotriva Consiliului raional Cahul, a fost admisă parțial; a fost încasat din bugetul de stat în beneficiul reclamantilor prejudiciul moral cauzat în suma a câte 200 000 de lei, în rest pretențiile privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și recunoașterea dreptului de moștenitori legali, încasarea prejudiciului material au fost respinse ca neîntemeiate (f.d. 164, 192-198, vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 19 august 2016 s-a admis cererea de revizuire depusă de Ministerul Finanțelor, s-a casat hotărârea Judecătoriei Cahul din 24 iulie 2014, în cauza dată.

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 26 decembrie 2016, cererea de chemare în judecată depusă de Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco împotriva Consiliului raional Cahul, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor, Oficiul Cadastral Teritorial Cahul cu privire la încasarea sumei cu titlu de recuperare a valorii bunurilor confiscate urmare a represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind tardivă.

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 06 ianuarie 2017, Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco au declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Cahul din 26 decembrie 2016, prin care au solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri prin care de la Consiliul raional Cahul în beneficiu Marinei Dmitrova și Stepanidei Echimenco să fie încasat prejudiciul material în mărime de 881 780 de lei, în calitate de recuperare a bunurilor confiscate, reieșind din calculul prezentat.

Ulterior, apelanții au indicat dezacordul cu încheierea Judecătoriei Cahul din 19 august 2016, prin care s-a admis cererea de revizuire a Ministerului Finanțelor.

Prin decizia din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de recurs a Marinei Dmitrova și Stepanidei Echimenco și s-a menținut încheierea Judecătoriei Cahul din 19 august 2016, la cererea de revizuire a Ministerului Finanțelor, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco împotriva Consiliului raional Cahul, intervenient accesoriu Oficiul Cadastral Teritorial Cahul cu privire la recunoașterea

calității de moștenitori legali, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și repararea prejudiciului material și moral în urma represiunilor politice; s-a respins cererea de apel a Marinei Dmitrova și Stepanidei Echimenco și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Cahul din 26 decembrie 2016, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Marina Dmitrova și Stepanida Echimenco împotriva Consiliului raional Cahul, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor, Oficiul Cadastral Teritorial Cahul cu privire la încasarea sumei cu titlu de recuperare a valorii bunurilor confiscate urmare a represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și cheltuielile de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, prin prisma art. 272 Cod civil, art. 12/1 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, a reținut că instanța de fond fiind investită cu competența de examinare a prezentului litigiului, just și întemeiat a constatat faptul că acțiunea formulată de reclamante este depusă tardiv.

Analizând materialele dosarului în coraport cu circumstanțele speței, Colegiul a învederat că apelanta Marina Dmitrova s-a adresat către Consiliul raional Cahul cu cererea nr. 48/p din 28 iulie 2010, solicitând achitarea compensației pentru bunurile imobile și mobile confiscate persoanei supuse represiunilor politice dlui Bahcivangi Radion Ion, cerere care a fost examinată în cadrul comisiei speciale din 22 septembrie 2010, 23 decembrie 2010 și 21 decembrie 2011, fiind respinsă ca neîntemeiată, depusă tardiv și din motiv că deja au fost despăgubiți.

Faptul că acțiunea formulată de către reclamante a fost depusă tardiv, Colegiul a considerat că este confirmat prin cumulul de probe anexate la materialele cauzei.

Astfel, Colegiul a conchis că reclamantele au depus prezenta acțiune cu încălcarea termenului de prescripție extinctivă de 3 ani, nesolicitând repunerea în termen.

Mai mult, analizând cumulul materialului probant administrat la dosar, Colegiul a reținut integral poziția instanței de fond referitor la faptul că Marina Dmitrova a cunoscut despre reabilitarea mamei sale încă în anul 1994, iar faptul că abia în anul 2010 a depus cerere către Consiliul raional Cahul cu privire la recuperarea valorii bunurilor confiscate nelegitim în perioada represiunilor politice, nu are ca efect calcularea unui nou termen de prescripție pentru apelante.

La caz, Colegiul a subliniat că instanța de fond corect a determinat necesitatea respingerii acțiunii, în cazul în care este evident că argumentele apelantelor sunt formale, fiind îndreptate spre denaturarea circumstanțelor de fapt a litigiului întru apărarea drepturilor sale procedurale, astfel, fiind respinse de instanța de apel drept nefondate.

La 06 mai 2020, Marina Dmitrova a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului a invocat că instanța de judecată au interpretat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, precum și probele prezentate, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, în susținerea recursului s-au indicat aceleași argumente și circumstanțe factologice care au fost invocate pe parcursul examinării cauzei în instanțele ierarhic inferioare, cărora le-a fost dată apreciere, redând totodată conținutul prevederilor normelor legale, dar fără a demonstra prin careva probe,

încălcarea sau aplicarea eronată de către instanțele de judecată a normelor legale aplicabile speței.

Totodată, recurenta a indicat că după ce a fost înștiințată de Curtea de Apel Chișinău despre examinarea la 23 octombrie 2018 a cauzei, în stare gravă de sănătate a fost luată de fiica sa, care locuiește în or. Orșa, Republica Belarus, motiv din care s-a aflat în imposibilitate de a ataca decizia instanței de apel și cauza a fost expediată în arhiva Judecătoriei Cahul.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 29 mai 2020 în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului declarat de Marina Dmitrova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței la recurs.

Până la data examinării admisibilității recursului, intimații nu au depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, Colegiul constată că recursul înaintat de Marina Dmitrova, urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art.270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din materialele dosarului rezultă că la 23 octombrie 2018 a fost pronunțată decizia Curții de Apel Chișinău.

Conform procesului-verbal (f.d. 91-92, Vol. V), ședințele de judecată în instanța de apel s-au desfășurat în prezența apelantei Marina Dmitrova, astfel, recurenta fiind prezentă și la pronunțarea dispozitivului deciziei.

Totodată, materialul probator atestă cu certitudine că copia deciziei instanței de apel din 23 octombrie 2018 a fost expediată în adresa participanților la proces, inclusiv și Marinei Dmitrova, la 21 noiembrie 2018, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire cu nr. de ieșire 11993 (f.d. 105, Vol. V).

Astfel, față de comportamentul ales de Marina Dmitrova, Colegiul reține că aceasta a fost prezentă la examinarea cauzei în ordine de apel, a cunoscut soluția

emisă prin decizia recurată și, cu toate acestea, demonstrând o neglijență a drepturilor procedurale, a declarat recursul împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, abia la 06 mai 2020, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, ceea ce condiționează declararea recursului ca fiind inadmisibil.

Colegiul reține că la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a copiei deciziei de către recurentă, însă remarcă că, exigențele cuprinse în art. 434 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prevăd că omiterea intervalului susmenționat chiar și cu o singură zi nu poate constitui o excepție de la regula generală, specificând clar că este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În acest context, se va reitera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării hotărârii/deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

Iar, circumstanțele constatate supra denotă că nerespectarea termenului de declarare a recursului se datorează în exclusivitate din vina de comportament a recurente.

În acest context, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În conformitate cu art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare. Folosirea cu bună-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Colegiul menționează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania din 11 septembrie 2007), în speță contestarea la timp a actului judecătoresc.

Prin urmare, cererea de recurs împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău depusă de Marina Dmitrova, la 06 mai 2020, nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

Dea altfel, Colegiul ține să menționeze că consideră neîntemeiat argumentul recurente precum că din motivul stării de sănătate o perioadă îndelungată de timp a fost plecată peste hotarele Republicii Moldova, or, aceasta în susținerea poziției respective nu a prezentat nici o probă ce ar confirma alegațiile sale, mai mult cererea de recurs fiind depusă tocmai peste un an și jumătate de la adoptarea deciziei contestate la care aceasta a fost prezentă.

Colegiul reține că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a

termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul menționează hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov vs. Ucraina din 3 aprilie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, Colegiul ajunge la concluzia de a declara recursul înaintat de Marina Dmitrova, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. b) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Marina Dmitrova, împotriva deciziei din 23 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Dumitru Mardari

Galina Stratulat